

**Islands præsident
Guðni Th. Jóhannessons
tale
ved festforestilling i anledning af
100-årets for Islands suverænitet**

**København
10. oktober 2018**

Deres Majestæt,
Deres Kongelige Højheder,
Folketingets og Altingets Formænd,
Danmarks og Islands statsministre,
andre gode gæster!

„I dag er en mærkedag. ... Island er en selvstændig og suveræn stat.“ Med disse ord indledte Elka Björnsdóttir, en arbejderkvinde i Reykjavík, sin dagbog søndag den 1. december 1918. På islandsk vis beskrev hun vejret i detaljer, „fuldstændig skyfrit, den røde og smukke vintersol skinnede over alt; jorden bar, men dækket af rim, hvidtoppede fjelde, vindstille.“ Om aftenen blussede nordlysene. „Jeg er glad for denne dag,“ skrev Elka omkring midnat: „Nogle er bekymrede. ... Gud ved, hvad der venter forude.“

Kære tilhørere: Jeg takker vores danske værter for deres generøse velvilje og den varme, som vi islændinge har nydt her i aften. Jeg takker i lige så høj grad de islandske og danske kunstnere for deres fantastiske bidrag. Men programmet er ikke slut, vi skal ikke bruge vores tid på lange taler.

Islands suverænitet var en selvfølge i 1918 og senere fuld selvstændighed. Folk derhjemme tænkte, ligesom Björk senere sang i sit kendte nummer: „Declare Independence“:

With a flag and a trumpet,
go to the top of your highest mountain.
And raise your flag (higher, higher).
Declare independence.

Der blev ganske vist uenighed om det sidste skridt i 1944, da Island blev en republik midt i 2. verdenskrig. Den danske regering respekterede til gengæld den islandske befolknings beslutning, og nu er det primært en opgave for historikere at analysere hele dette forløb. Igennem flere årtier har der hersket et venskab mellem Island og Danmark, to selvstændige stater, som er afhængige af, at der er fred i verden, at internationale love og universelle menneskerettigheder respekteres, at folkefrihed, ligestilling og naturbeskyttelse får højeste prioritet. Nationerne lever, men vore dages største udfordringer er globale, hævet over landegrænser.

Deres Majestæt, højt ærede tilhørere! I midten af 1800-tallet boede Jónas Hallgrímsson i København, en naturvidenskabsmand, som døde ikke langt herfra i en ung alder, men som blev en af vores mest elskede digtere. I digtet „Island“ skriver Jónas om landet og folkets historie, om islændingenes Alting, som engang var svøbt i glans, men nu var en skygge af sig selv. Tillad mig at recitere begyndelsen af digtet på islandsk, vort „elskede, hjertevarme sprog“, som Jónas sagde:

Ísland! farsældafrón
og hagsælda hrímhvíta móðir!
Hvar er þín fornaldarfrægð,
frelsið og manndáðin best?

I Olaf Hansens danske oversættelse lyder Jónas' ord:

Island, herlige Ø,
du rige, du rimgraa Moder!
Hvor er din Fortidsfærd,
Frihed og mandige Daad?

Det er godt digtet – og oversat. Få ting beskriver bedre den sunde fædrelandskærlighed end Jónas Hallgrímssons ode til Island, folket og Þingvellir, hans bøn om frihed og fremskridt. Få ting er mere islandske end dette digt, som er blandt det islandske sprogs største skatte. Men lad os alligevel rette tankerne en anden vej, mod sammenhæng, oprindelse og inspiration.

Kære danskere: Jeres egen nationaldigter, Adam Oehlenschläger, havde tidligere digtet om Island, i et digt med samme titel. Det begynder således:

Island! hellige Øe! Ihukommelsens vældigste Tempel!
Hen til din fiernede Kyst vifte Gud Bragi min Sang.

Parallellen er tydelig, og Jónas var da også betaget af det danske digtergeni. Vi skal heller ikke glemme, at de to digterbrødre i deres kunst søgte langt uden for Islands og Danmarks grænser. Således er begge digte skrevet på oldgræske versemål, selvom Jónas tilpassede det til Islands gamle digtersprog. Og på den

måde flettes det nationale sammen med det internationale, det gamle med det nye. Det ved folk i kunstens verden, og det mærker vi så tydeligt her i aften. Denne holdning, denne vide horisont, bør også gælde i den nye tids globaliserede verden.

Kære venner: Meget i det islandske samfund har sine rødder her i Danmark. Her fik vi både universitets- og håndværkeruddannelse, herfra kommer traditioner og vaner, hvad angår offentlig forvaltning og meget i vores hverdagskultur. Og her var de islandske håndskrifter, vores fælles nordiske kulturarv, bevaret igennem århundrederne, indtil en stor del af dem blev udleveret til Island. Den gerning krævede storsind, og for det skylder vi tak.

Jeg gentager også min tak til vores værter her i aften. Må det også fremover gå Islands og Danmarks indbyggere godt, alle veje ligger åbne for os. „Om lidt bli‘r her stille," og „om lidt er vi borte," men lad os ses igen.